

MATERIALISTICKÁ DIALEKTIKA A FENOMENOLÓGIA

Pri príležitosti 50. výročia úmrtia E. Husserla sa v dňoch 27. 4.—29. 4. 1988 uskutočnilo v Olomovci celoštátne vedecké sympóziu na tému *Materialistická dialektika a fenomenologický variant novodobej buržoáznej filozofie*. Hlavnými organizátormi podujatia boli Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV Praha a Ústav marxizmu-leninizmu Univerzity Palackého Olomouc. Zúčastnilo sa na ňom vyše 90 popredných odborníkov a vedeckých pracovníkov z oblasti marxisticko-leninskej filozofie a sociológie.

Obsah sympózia rámcovali tri hlavné problémové okruhy: 1. *Dialekticko-materialistické a transcendentálno-fenomenologické chápanie vedy a vedeckosti*; 2. *Fenomenológia ako systém a metóda; jej medze a možnosti*; 3. *Husserlovo myslenie v kontexte dejín filozofie*.

Po úvodnom slove rektora Univerzity Palackého prof. MUDr. J. Kolaříka DrSc., ktorý prevzal nad celým podujatím záštitu, odznel úvodný referát PhDr. M. Pauzu, CSc. v ktorom zhodnotil život a dielo prostějovského rodáka E. Husserla, v kontexte vývinu súčasnej buržoáznej filozofie. Zaujímavým obohatením týchto informácií bol príspevok PhDr. B. Eliáša *K histórii prostějovského židovského mesta*. (Exkurzia účastníkov do Husserlovho rodiska — Prostějova — bola súčasťou programu sympózia.)

V rámci prvého problémového okruhu boli prednesené nasledujúce referáty: „*Filozofia aritmetiky*“: Husserl a Frege (Doc. PhDr. K. Berka, DrSc., ÚFS ČSAV Praha); *Husserlovo transcendentálne vedomie a lingvistický obrat* (PhDr. Ing. M. Znoj, FFUK Praha), *Fenomenológia a historicizmus* (PhDr. J. Pavlík, VŠE Praha), *E. Husserl a moderná psychoneurofyziológia* (prof. J. Kolařík, DrSc., UP Olomouc), *Fenomenológia a pozitívizmus* (Doc. PhDr. J. Piaček, CSc., FFUK Bratislava), *Ku kritike Husserlovho chápania filozofie a dejín filozofie v Kríze európskych vied* (Doc. PhDr. L. Major, CSc., FFUK Praha), *Kríza európskych vied a problém racionality u J. Habermassa* (PhDr. J. Velek, CSc., ÚFS ČSAV Praha), *Husserlovo chápanie hrízy vied a súčasná ekologická kríza* (PhDr. R. Kolářský, CSc., ÚFS ČSAV Praha).

Referáty aj nasledujúca diskusia z rôznych aspektov hodnotili Husserlovo úsilie konštituovať filozofiu ako „čistú vedu“ a na tomto základe vybudovať nový typ vedeckej racionality. V tejto súvislosti sa nastolilo viacero zaujímavých otázok: napr. otázka, prečo sa Husserl nestal logikom ale filozofom, otázka fenomenológie telesnosti, otázka vzťahu fenomenológie a pozitívizmu k problému horizontovosti, otázka vplyvu Husserla na formovanie problému racionality u Habermasa, problému vzťahu krízy vedy a ekologickej krízy atď.

V druhom problémovom okruhu odznali nasledujúce témy: *Chápanie vnútorného vedomia času a estetika* (PhDr. J. Zuska, Filmový ústav Praha), *K Husserlovmu chápaniu hodnôt* (PhDr. P. Baran, CSc. ÚFS ČSAV Praha), *Pojem regiónu a idea regionálnej ontológie v kontexte Husserlovej transcendentálnej fenomenológie* (PhDr. M. Pauza, CSc., ÚFS ČSAV Praha), *Téma sociálneho bytia vo fenomenológii* (PhDr. M. Bayerová, CSc., Praha), *Marxizmus a fenomenológia*

v analýze sociológie životnej dráhy (Doc. PhDr. L. Nový, CSc., FF UJRP Brno); *Husserl z hľadiska súčasnej sovietskej filozofie* (prof. Z. Mathauser, DrSc., ÚTDU ČSAV Praha).

V uvedených referátoch sa skúmali filozofické možnosti fenomenologickej metódy a jej konfrontácia s metódou materialistickej dialektiky. Poukázalo sa tiež na menej známe aspekty Husserlovej fenomenologickej metódy (napr. na problémy estetiky, na skúmanie povahy hodnôt v závislosti od budovania filozofie ako „striktnej“ vedy, na problém regiónu a regionálnej ontológie, na skúmanie sociálnych javov) a jej aplikácie ako komplementárnej metódy analýzy v sociológii životnej dráhy; zároveň sa diskutovalo o genéze názorov na Husserlovu fenomenologickú metódu v súčasnej sovietskej filozofii a o jej možnom produktívnom využití v rámci marxisticko-leninskej filozofie.

Referáty tretieho problémového okruhu zjednotila myšlienka preskúmať Husserlovu fenomenológiu v kontexte vývinu klasickej a poklastickej buržoáznej filozofie, poukázať napr. na Husserlov vplyv na filozofické myslenie v NSR, vo Francúzsku, reflektovať ohlas jeho prác v českom kultúrnom prostredí, konfrontovať fenomenológiu s novokantovstvom, Wittgensteinom, Ingardenom a i. a v tejto súvislosti hľadať odpoveď na otázku, do akej miery sa fenomenológia stáva živnou pôdou pre súčasnú buržoáznu filozofiu, osobitne v jej polemike s marxizmom. K tejto problematike odznali nasledujúce témy: *K súčasnému ohlasu Husserlových Logických skúmaní v českom prostredí* (PhDr. M. Profant, ÚFS ČSAV Praha), *Fichte a Husserl* (prof. M. Sobotka, DrSc., FF UK Praha), *Filozofická hermeneutika H. G. Gadamera a transcendentálna fenomenológia* (PhDr. J. Hroch, CSc., ÚVSVVA ČSAV Brno), *K fenomenologickým zdrojom súčasnej západonemeckej hermeneutiky* (PhDr. J. Gašparíková, CSc., ÚFS SAV Bratislava), *Husserlova fenomenológia a súčasná buržoázna filozofia* (PhDr. J. Dvořák, ÚML UP Olomouc), *Husserl a Cassier* (PhDr. M. Havelka, CSc., ÚFS ČSAV Praha), *Husserl a Wittgenstein* (PhDr. S. Hubík, CSc., ÚVSVVA ČSAV Brno), *K francúzskemu čítaniu Husserla* (PhDr. P. Horák, CSc., ÚFS ČSAV Praha), *Husserl a hermeneutická fenomenológia P. Ricoeura* (PhDr. D. Smreková, CSc., ÚFS SAV Bratislava), *Bolzano a Husserl* (Doc. PhDr. K. Večerka, CSc., UJEP Brno), *Problém vedeckého východiska u Husserla a Heideggera* (PhDr. M. Randsdorf, CSc., Ústav pro prognózy, ČSAV Praha), *K Husserlovmu chápaniu idealizmu* (PhDr. J. Mural, ÚFS ČSAV Praha).

M. Pauza v záverečnom slove zhodnotil význam sympózia, vyzdvihol ako pozitívum precíznú pripravenosť referátov, (ktorých odznalo vyše 30), úroveň príspevkov vekove mladších vedeckých pracovníkov a zdôraznil skutočnosť, že sa črtá možnosť interdisciplinárneho prístupu ku kritickému skúmaniu Husserlovho diela.

J. Gašparíková, D. Smreková